

Дадени са два варианта на изчисление, като и по двата са получени почти еднакви числени резултати.

По първия вариант се изхожда от различното количество трудодни средно на едно лице през отделните месеци и се внася коректив в посочената численост на лицата през отделните месеци, като тия количества трудодни се делят на количеството, падащо се средно на едно лице през месеца на относително най-постоянната заетост на работните сили в стопанството (в случая 35.6 трудодни през м. юни).

Вторият вариант е логически по-добре обосноваан, но е технически по-сложен. Излиза се от броя на самите лица и се коригира с една обратна по значението си величина — величината на най-малкото число лица, достатъчни за изработката на 1000 трудодни (месеца на най-голямото количество трудодни средно на едно лице). С оглед реципрочния характер на величината  $x$  коригирането (преизчисляването) на броя на лицата в останалите месеци се извършва с коефициент, представляващ отношение между тая величина и съответните аналогични величини в тия останали месеци (величината  $a$ ).

Следвало би тук да се прибави още и броят на механизаторите, работили в ТКЗС (не са дадени в таблицата, за да не се претоварва последната). Техният брой може да се вземе направо от отчетните данни. С тях средногодишният брой работили лица в ТКЗС възлиза по първия вариант на 624,340 лица и по втория — на 626,450 лица.

Смисълът на предложението е приравняването в известна степен на броя на лицата с начислени трудодни в отделните месеци според отношенията, важещи за месеца, който може да се приеме за месец с най-голямо трудово напрежение.

Основанието за приравняване е предположението, че в месеца с най-голямо трудово напрежение сравнително най-голям брой кооператори, редовно, т. е. през всичките работни дни в месеца, са заети с работа в общественото стопанство на ТКЗС и че в резултат от това средно на един кооператор през тоя месец се падат най-много трудодни на едно лице с начислени трудодни или обратно, че един определен брой трудодни следва да се начисли на сравнително по-малък брой лица, ютколкото през месеците на по-малко трудово напрежение, когато правилото ще бъде по-скоро частична работа в отделни дни на месеца.

В горното предположение има една неточност, свързана със самия характер на трудовия ден — сравнително по-голямото количество трудодни на едно лице може да се дължи не само на повечето изработени дни в месеца, но и на различие в характера на работите и различна оценка на тия работи през различните периоди на годината, а освен това и на различната природна продължителност на работния ден в различните сезони на годината. Тая неточност не е обаче от естество да лиши от смисъл нашето основно предположение. Различията в оценката на работите повече или по-малко се взаимно изравняват помежду си в общите суми на изработваните трудодни. Колкото се касае до влиянието на различната продължителност на работния ден, това обстоятелство търпи различна оценка. Би могло да се приеме, че един летен ден при усилена полска работа ще съдържа повече от 8 или 10 часа чисто работно време. Но не всички полски работи позволяват една продължителност на работно време значително над нормалния работен ден. Би могло да се приеме, че общата средна продължителност на чистото работно време в летните дни е нормалната продължителност от 8—10 часа. С прира-